

17. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета / Я.В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 496 с.
18. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней : [учебное пособие для вузов] / Я.В. Соколов. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
19. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет как сумма фактов хозяйственной жизни / Я.В. Соколов. – М. : Магистр, 2010. – 224 с.
20. Сотникова Л.В. Бухгалтерский и налоговый учет резервов / Л.В. Сотникова. – М. : Налоговый вестник, 2005. – 272 с.
21. Сотникова Л.В. Условные факты хозяйственной деятельности: бухгалтерский учет и налогообложение / Л.В. Сотникова. – М. : Налоговый вестник, 2007. – 288 с.
22. Терещенко В.С. Забезпечення майбутніх витрат і платежів: критерії визнання і механізм формування в обліку / В.С. Терещенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/tereschenko>
23. Englard B. Schaum's Outline of Intermediate Accounting / B. Englard [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://books.google.ru/books?id=tKjWaU>
24. Karsan S. Off-Balance Sheet Contingencies / S. Karsan [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.barelkarsan.com/12/off-balance-sheet-contingencies.html>

**Попова В. Д.
Маценко Л. Ф.
Огородник А. Ю.**

Буковинский государственный финансово-экономический университет

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УЧЕТА ФАКТОВ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ЖИЗНИ С НЕОПРЕДЕЛЕННЫМ ИСХОДОМ В ЧАСТИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ И УСЛОВНЫХ ОБЯЗАТЕЛЬСТВ

Резюме

Исследованы методические вопросы бухгалтерского учета фактов хозяйственной жизни с неопределенными последствиями в части обеспечений и условных обязательств. Впервые теоретически обоснована целесообразность приравнивания вероятных непредвиденных обязательств и обеспечений исходя из одной природы происхождения – фактов хозяйственной жизни с неопределенными последствиями, что позволило дать рекомендации учета этого на уровне счетов учета и отчетности.

Ключевые слова: факты хозяйственной жизни с неопределенными последствиями, обеспечение, условные обязательства, бухгалтерский учет.

**Popova V. D.
Matsenko L. F.
Ogorodnik A. U.**

Bukovyna State University of Finance and Economics

IMPROVING ACCOUNTING OF FACTS OF BUSINESS LIFE WITH THE CONTINGENT CONSEQUENCE IN TERMS OF PROVISIONS AND CONTINGENT LIABILITIES

Summary

Accounting methodical problems of the facts of business life with the contingent consequence in terms of provisions and contingent liabilities are researched in the article. At the first time theoretically founded the expediency of comparison of highly probable contingent liabilities and provisions based only on the origin – facts of business life with the contingent consequence, which helped to make account recommendations at the level of accounts and financial statements.

Key words: facts of business life with the contingent consequence, provisions, contingent liabilities, accounting.

УДК 657

Стахів О. Я.

Львівський навчально-науковий інститут
Університету банківської справи

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Розглянуто особливості внутрішнього аудиту кредитних операцій деяких країн Європи. Виділено завдання аудиту та зміст етапів аудиторської перевірки, розроблено рекомендації щодо вдосконалення методики аудиту кредитних операцій для українських банків.

Ключові слова: банк, кредитні операції, аудит, внутрішньобанківський аудит.

Постановка проблеми. У сучасних ринкових умовах різко зростає роль внутрішньобанківського аудиту у зв'язку з покладенням на нього більшої кількості завдань. На етапі становлення аудиту

в Україні найбільша увага приділялася перевірці річної бухгалтерської звітності. На сьогодні в центрі уваги аудиту є більш широкий спектр завдань, який полягає в детальному аналізі всієї

банківської діяльності, а особливо тих напрямів, від яких залежать ліквідність та фінансова стійкість банку. Передусім це стосується кредитних операцій, оскільки кредити є основним джерелом доходів банку та належать до операцій із високим ризиком, які можуть дестабілізувати фінансове становище банку, тому внутрішній аудит кредитних операцій можна віднести до найбільш складної та відповідальної частини банківського аудиту. У зв'язку з подальшими планами України увійти до Євросоюзу, може зрости і кількість кредитних операцій, тому банківським аудиторам необхідно більше уваги приділяти аудиту всіх кредитних операцій та оцінці кредитного ризику, а також вдосконалювати його, застосовуючи методи і напрацювання країн Європи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зарубіжний досвід здійснення аудиту кредитних операцій розглядають у своїх наукових працях такі вчені, як: Г. Білокінь, М. Залеська [1], Д. Місінська [2], Н. Сабліна [5], З. Ширинська [4] та ін. У зв'язку зі швидкими та суттєвими змінами у світовій банківській системі теоретичні і практичні дослідження питань організації та методики внутрішнього аудиту кредитних операцій потребують подальших наукових досліджень, що й обумовлює актуальність даної статті.

Мета статті полягає у висвітленні зарубіжного досвіду внутрішнього аудиту кредитних операцій та розробці практичних рекомендацій щодо його застосування банками України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У більшості країн Євросоюзу, а саме в Польщі, Німеччині, Англії, Бельгії, Греції, Італії та ін., відділ аудиту кредитних операцій функціонує як окрема ланка у структурі внутрішньобанківського аудиту, основне завдання якої – оцінка адекватності та ефективності кредитної операції та визначення ступеню ризику. Робота в системі внутрішнього аудиту банку повинна відповідати масштабу і ступеню складності кредитного портфеля. У кожному банку функції та процедури аудиту є схожими, але організаційна структура може відрізнятися. Процедури внутрішнього аудиту обмежують операційні ризики банку, які виникають через порушення обов'язкових правил, політики банку, процедур кредитування, встановлених лімітів, прийнятих рішень чи навмисне незаконне привласнення грошових коштів. Відділ внутрішнього аудиту повинен виявити можливі випадки кредитування у невідповідності з процедурами, фальсифікацію документів, заниження отриманих процентних доходів, незаконне привласнення грошових коштів, отриманих унаслідок стягнення боргів.

До завдань внутрішнього аудиту належать:

- перевірка бухгалтерського обліку;

- експертиза повноти та своєчасності кредитних операцій;
- перевірка використання кредитних коштів відповідно до процедур і умов кредитування;
- перевірка використання коштів відповідно до заяви позичальника;
- процедури тестування для розрахунків відсотків;
- перевірка забезпечення кредиту;
- перевірка дотримання прийнятих обмежень і довіреностей;
- перевірка достовірності управлінської звітності з погляду затримок погашення заборгованості, перевищення лімітів та прийнятих принципів кредитування;
- експертиза відповідності кредитної політики та структури кредитного портфеля загальноприйнятими нормам [1, с. 19].

Окрім того, внутрішній аудит повинен правильно оцінити адекватність обсягів і частоти аудиторських перевірок, значення результатів проведеного аудиту, а також обсяг дій, які необхідно здійснити в результаті виправлення помилок [1, с. 20].

Для середніх і великих банків кредитування є ключовою функцією, оскільки вони кредитують здебільшого підприємства та фірми, а отже банкрутство несе за собою серйозні наслідки, тому що банк може отримати великі збитки. Значення кожного кредиту для банку є настільки важливим, що не тільки кредитний ризик, а й усю кредитну справу контролює особисто керівництво банку – голова правління. У загальному, завданням аудиту є допомога керівництву в процесі управління кредитним ризиком, а також надання об'єктивного і незалежного висновку щодо якості кредитного процесу.

Процес кредитування на практиці є поділеним на декілька частин:

- прийняття кредитного рішення;
 - надання кредиту;
 - моніторинг забезпечення;
 - швидкий моніторинг клієнта та інших його кредитів;
 - незалежний моніторинг якості кредиту (спроможності сплати відсотків і тіла кредиту);
 - управління кредитним портфелем в нестандартній ситуації;
 - облік та оцінка кредиту для звітності й створення резервів [2, с. 183].
- Список не закінчується лише на цих частинах, тому що в процесі аудиту вони можуть змінюватися і доповнюватися, але основними частинами вважають прийняття кредитного рішення, надання кредиту та моніторинг клієнта.

Під час процесу прийняття кредитного рішення можна виділити три основні підпроцеси:

Таблиця 1

Кредитні ризики процесу прийняття кредитного рішення

Підпроцес	Основні контрольні механізми
1. Визначення ймовірності та кредитної здатності клієнта	1.1) приписи процедур, в яких зазначений спосіб проведення аналізу в кожній окремій фінансовій ситуації клієнта; 1.2) вимоги перевірки клієнта в загальній базі недобросовісних клієнтів; 1.3) вимога аналізу галузі, в якій працює клієнт.
2. Кредитний висновок	2.1) процедура написання кредитного висновку здійснює узагальнення елементів, які повинні бути висвітлені у висновку; 2.2) процедура контролю висновку «інші руки» або його перевірка іншою особою, переважно керівником відділу аудиту.
3. Прийняття рішення відповідно до кредитної компетенції	3.1) ухвала уповноваженою особою рішення, протягом терміну, що визначений законодавством; 3.2) правила кредитного комітету.

- визначення ймовірності та кредитної здатності клієнта;
- кредитний висновок;
- прийняття рішення відповідно до кредитної компетенції [1, с. 21].

Для кожного підпроцесу знаходять контрольні механізми, які повинні обмежувати ризик, пов'язаний із цим процесом. У першому підпроцесі основний ризик пов'язують із здійсненням помилкової оцінки ймовірності і кредитної спроможності клієнта. Таким чином, визначають ризики для всіх підпроцесів. У випадку розроблення кредитного висновку існує ризик, що до уваги не буде взято всі важливі чинники, які необхідні для прийняття рішення або отримана інформація буде невірною, що в результаті призведе до помилкового прийняття рішення. У випадку прийняття рішення відповідно до кредитної компетенції існує ризик, що приймати рішення буде не відповідна особа, тобто така особа, яка не має до того компетенції. Кредитні ризики даного підпроцесу можна побачити в табл. 1.

У рамках процесу надання кредиту виділяють три підпроцеси, а саме:

- виконання умов видачі кредиту;
- рух коштів;
- перевірка статистичних даних.

Як і в першій частині, для кожного підпроцесу знаходять контрольні механізми, які обмежують ризик, пов'язаний із цим процесом. У першому підпроцесі основний ризик пов'язують із видачею суми кредиту до винесення рішення про його надання, винесення негативного рішення або невиконання клієнтом певних додаткових умов кредитування (наприклад, надання забезпечення).

У випадку надання кредиту концентрують увагу на типах ризику пов'язаних із самою видачею коштів або переведенням на рахунок. Передусім йдеться про ризик переведення коштів на помилковий рахунок, переведення неправильної суми або виплат коштів особі з підробленими документами. У випадку підпроцесу управління статистичними даними основний ризик пов'язують із помилками, які можуть знаходитися в самій базі. Це можуть бути помилково введені дані про особу чи підприємство, неправдиві дані про попередню кредитну історію клієнта чи зміна даних через злом бази. Виділимо систему внутрішнього аудиту, яка застерігає банк від таких видів ризику (табл. 2).

Під час моніторингу забезпечення та швидкого моніторингу клієнта, інших його кредитів найбільше звертають увагу на три такі основні підпроцеси:

- моніторинг виплат відсотків та суми кредиту;
- моніторинг фінансової ситуації клієнта за останній період;
- нагляд і звітування.

Для кожного під процесу виділяють такі механізми контролю, які мають обмежити ризик, що супроводжує дані підпроцеси. У першому випадку основний ризик пов'язують із браком або неправильним моніторингом виплат кредиту, у зв'язку з чим відбувся неправильний моніторинг здатності отримування прибутку, нестворення адекватних резервів, надання помилкової інформації. Періодичний моніторинг фінансової ситуації клієнта має основні значення для оцінки кредитного ризику. Цей ризик утримується протягом цілого

Таблиця 2

Кредитні ризики процесу надання кредиту

Підпроцес	Основні контрольні механізми
1. Умови видачі кредиту	1.1. процедура видачі кредиту, що визначає умови видачі кредиту; 1.2. індивідуальні додаткові умови, винесені за кредитного рішення; 1.3. процедура встановлення забезпечень; 1.4. висновок стану забезпечення.
2. Умови видачі кредитних коштів	2.1. процедура видачі кредиту виділяє умови надання коштів для використання клієнтом; 2.2. процедура затвердження документів, що становлять підставу для виплати коштів; 2.3. процедура затвердження рішення переведення коштів; 2.4. щоденний звіт про видачу кредитів; 2.5. обов'язкова перевірка доступу до системи даних і встановлення неможливості їх зміни працівником, що видає грошові кошти.
3. Управління статистичними даними	3.1. процедура введення даних про клієнта і кредит до загальної бази або визначення особи і документів, які мають бути введеними; 3.2. процедура здійснення змін даних у загальній базі за необхідності або визначення, хто і на якій підставі може здійснювати зміну таких даних; 3.3. щоденний контрольний звіт, що містить дані про зміни, виконані в кредитній системі, що контролює і підписує керівник кредитного відділу.

Таблиця 3

Ризики моніторингу клієнта

Підпроцес	Основні контрольні механізми
1. Моніторинг виплат відсотків та суми кредиту	1.1) принципи організації процесу аудиту – визначення осіб, відповідальних за проведення аудиту; 1.2) процедура звітування про виплати; 1.3) процедура аудиту виплат, що описує процес затвердження звіту.
2. Моніторинг фінансової ситуації клієнта за останній період	2.1) політика аудиту клієнта виділяє частоту, сферу, а також принципи організації аудиту (хто відповідальний за аудит і кому звітується аудитор); 2.2) підручники для аудиту кредитних операцій виділяють процедури для аналізу клієнта (наприклад, фінансова перевірка, візит до клієнта, оцінка вартості забезпечення, оцінка галузі); 2.3) принципи затвердження результатів аудиту та актуалізації параметрів у системі – підтвердження рейтингу; 2.4) звіт щодо необхідності подальшого аудиту.
3. Нагляд і звітування	3.1) політика аудиту клієнтів виділяє принципи підготовки звітів з аудиту, затвердження особи, яка приймає звіт; 3.2) політика поступок із клієнтами, в яких погіршується рейтинг; 3.3) звіт про якість кредитного портфеля.

часу кредитування. Завданням аудитора є виставлення оцінки за період, яка допомагає керівникові банку в момент прийняття рішення. Правильне здійснення аудиту дає змогу зауважити погіршення фінансової ситуації клієнта, а також зробити певні дії, поки не пізно (наприклад, реструктуризація, поради, покращання забезпечення тощо). Здійснення аудиту неналежним чином може спричинити великі втрати для банку. Правильне здійснення аудиту повинно бути добре висвітлене в аудиторському висновку. Висновки, що впливають з аудиту, повинні бути вчасно надані відповідній особі, яка приймає рішення про кредитування. Внутрішній аудит попереджає банк про такі види ризику табл. 3.

Процедури внутрішнього аудиту кредитних операцій таких країн Європи, як Польща, Італія та Франція, відрізняються від українських у визначенні кредитного ризику, тому деякий досвід із них можна почерпнути для подальшого покращання роботи аудитора, а саме: формування підвідділу аудиту (для великих банків) або надання повноважень з аудиту одному аудитору (для малих банків) лише кредитних операцій; розділення процесу кредитування на більш детальні для зручності перевірки та контролювання; виділення основних контрольних механізмів для кожного підпроцесу кредитування.

Країни Європи взяли приклад із банків США та інтерпретували систему аудиту до своєї. Вони створили підручник, куди вписані всі процедури аудиту, вагому частину якого займає опис аудиту кредитних операцій. У цьому підручнику описані всі процедури, пов'язані з оцінкою і наданням кредиту в окремому розділі. Згідно з таким описом, створюється анкета, яка допомагає проводити аудит. Першим правилом аудиту є перевірка правильності приготування до кредитних процедур, а також чи доповнений підручник новими внутрішніми інструкціями з аудиту, положеннями тощо, а також зовнішніми нормативними актами, що стосуються банківського права, управління, постановами Центрального банку щодо концентрації ризику, класифікації кредитів, створення резервів [2, с. 185].

Усі кроки аудиту пов'язуються із чіткими етапами, першим з яких є запит про надання кредиту, який є перед затвердженням і наданням кредиту. Основна перевірка Кредитного відділу внутрішнім аудитором полягає в перевірці того, чи всі вимоги, процедури, пов'язані із запитом про надання кредиту, були чітко перевірені і надані повні дані для того, щоб клієнт отримав кредит. Для оцінки якості кредитів проводять спеціальний аудит, основою якого є встановлення цілі і реально необхідного обсягу кредиту. Головною метою такого аудиту є попередження кредитних помилок, а також оцінка правильності віднесення аудиту до класифікаційної ознаки, правильне створення резервів, статистичне представлення стану кредитного портфеля банку тощо. Під час такої аудиторської перевірки варто також перевірити наміри кредиту і його доцільність.

Методичний підхід є найпростішим і найефективнішим. Важливим є добре підготовлена анкета. Опис функцій повинен бути описаним із чіткими повними і зрозумілими підпунктами. У такий спосіб унікається повторний опис однієї і тієї ж функції, а також пов'язаних із нею пунктів перевірки.

В Англії, Німеччині, Польщі, Італії та інших країнах Євросоюзу класичне стандартне надання

кредиту (залежно від типу кредиту) відбувається так:

1) клієнт надає запит на отримання кредиту з документами на підтвердження про потребу кредиту:

- витяг із судового реєстру, що стосується клієнта;
- фінансові дані клієнта за останні три роки;
- особисті фінансові дані кредитотримувача;

2) опрацювання запиту на отримання кредиту у стандартній формі підтверджуючих матеріалів (наприклад, перевірка ринку діяльності клієнта, думки спеціалістів, стан конкуренції тощо);

3) отримання гарантії, забезпечення;

Часто банки вимагають, щоб клієнт, який обслуговується в іншому банку, надавав дозвіл на отримання необхідної йому інформації в такій формі, що йому потрібна, оскільки існує ризик неправильного подання інформації, якщо клієнт її принесе особисто. Якщо клієнт приносить висновок «свого» банку особисто, варто перевірити, коли він був наданий, оскільки він може бути вже неактуальним. У разі якого-небудь сумніву необхідно передзвонити до банку. У такий спосіб можна довідатися набагато більше інформації;

4) перевірка отриманого комплексу документів особою, що буде приймати рішення, відкриття картотеки клієнта;

5) висновок кредитного відділу і:

- а) або відкидання справи і ненадання кредиту;
- б) або вимагання додаткової документації;
- в) або прийняття документів для подальшого опрацювання;

6) подальше опрацювання документів залежить від інструкцій і висновків, отриманих на основі докладного фінансового аналізу стану кредитотримувача (яка була проведена попередня діяльність), аналіз рентабельності, адекватності забезпечення тощо (на цій фазі перевірки кредитний інспектор відвідує кредитотримувача і перевіряє правильність поданих даних та їх повноту).

7) опрацьований висновок представляється Кредитному підрозділу у відповідній формі;

8) Кредитний комітет або:

а) відхиляє висновок без права поновлення процедури (відхилений висновок відображають у відповідному реєстрі банку і документацію зберігають в архіві банку протягом установлених термінів);

б) приймає висновок повністю;

в) приймає висновок, але виділяє певні необхідні до виконання зміни в умовах кредиту або форми забезпечення;

9) відповідальна особа Кредитного відділу телефонує до клієнта, повідомляє про позитивні чи негативні висновки стосовно надання кредиту, доповненнях, які вимагаються від клієнта, підготовляє договір про надання кредиту і вказує особливості ухвалення [3, с. 80].

Всі ці процедури в різних банках можуть відрізнятися. Деякі види кредитів вимагають більш ретельного їх дослідження, витрат праці, іншого стилю опрацювання, наприклад кредити, надані консорціумам, синдикатам, іншим об'єднанням тощо, юридичним особам, що фінансуються закордонними джерелами. Кредитний відділ проводить, відповідно, апробацію (перевірку у відповідних умовах) даної інституції, чи зможе клієнт виконувати умови кредитного договору. Процедури та внутрішні правила повинні містити пункти, в яких вказано, чи даний кредит не перевищує максимальну суму 10% капіталу банку або 15%

на одного клієнта чи групу пов'язаних клієнтів, що порушує статтю банківського права [3, с. 81]; чи клієнт не є акціонером чи пов'язаною особою з банком; чи даний клієнт згоден із кредитною політикою банку тощо.

У всіх випадках є важливим добре опрацьований підручник з аудиту, який включає всі процедури щодо перевірки кредитів. Банк не може дозволити, щоб більшість процедур знаходилися в голові однієї особи або групи осіб, які можуть захворіти або змінити місце праці. Малі та середні банки, а також і деякі великі банки не мають великої кількості працівників у відділі аудиту, тому такий підручник є необхідним.

Кредитний відділ дає змогу детальніше перевірити всі документи кредитної операції, структурувати їх, детальніше розуміти суть надання кредиту і прийняти правильне рішення. При цьому зменшується робота внутрішнього аудиту і, відповідно, кредитний ризик.

Із моменту прийняття рішення і підписання кредитного договору подальша відповідальність за контроль кредиту належить Кредитному департаменту. Особа, що приймає документацію з цього відділу, перевіряє:

- чи кредитний висновок є підписаним через Кредитний комітет;
- чи підписаний кредитний договір усіма сторонами;
- чи всі вимоги кредитної угоди є виконаними;
- чи всі дані кредитного забезпечення відображаються документально й є чітко описаними;
- чи є всі кредитні забезпечення [4, с. 202].

У випадку невивчення якогось важливого документа відповідальна особа з кредитного відділу повинна особисто дати підтвердження про отримання цього документу до видачі грошових коштів.

Працівник кредитного відділу відкриває для кожного кредиту по дві картотеки: 1) картотека адміністрації і 2) картотека забезпечень (вона разом із кредитним договором (оригіналом) знаходиться у спеціальному сейфі). Цей відділ уводить усі дані по кредиту в базу, якою може користуватися і внутрішній аудит банку, що значно полегшує його подальшу роботу. У цю базу також входить програма, яка нараховує відсотки, вказує щомісячно (відповідно до договору) суму платежу, перевіряє сплату відсотків та кредиту, створює календар повернення зобов'язання. Із цієї програми можна стягнути витяг прострочених кредитів чи нерегулярних сплат відсотків чи частин кредиту. Якщо в банку встановлена спрощена програма, то, відповідно, більшість роботи здійснюється вручну і аудиторі важче зібрати всі документи для подальшого опрацювання. Відповідно до таких систем, внутрішні аудитори мають свої розроблені програми, і якщо всі дані введені в програму кредитного відділу, то через неї автоматично заповнюється частина анкети аудитора. Чим більше документів опрацьовано вручну, тим більше часу витрачає аудитор для заповнення анкети і написання висновків.

Отже, у таких країнах Європи, як Польща, Німеччина, Англія, Бельгія, Греція, Італія та ін., всі кредитні операції є більш контрольованими, особливо такою структурою, як кредитний відділ, а саме більш детальними підпроцесами видачі кредиту та детальними контрольними механізмами, що значно спрощує роботу аудитора і надає більше часу на опрацювання інших необхідних даних. Окрім того, коректно розроблена програма, в яку вносять дані працівники кредитного відділу, спрощує роботу аудитора, оскільки автоматично переносяться дані в анкету і в аудиторів є вільний доступ до цієї програми для звірки цих даних.

Висновки. Зарубіжний досвід указує на те, що кредитування є складним процесом і до його аудиту треба ставитися відповідально і ретельно. Процес аудиту кредитних операцій потрібно розділити на більш детальні підпроцеси з чітко встановленими завданнями на кожному із них. Необхідно вдосконалити анкету аудитора українських банків для уникнення повторів та ввести програму, через яку можна було би частково заповнити анкету автоматично. Це дасть можливість зменшити затрати часу аудитора.

Для великих банків доцільно створити аудиторський підвідділ, який буде займатися виключно перевіркою кредитних операцій у співпраці з кредитним відділом, а для інших – окремого аудитора.

Отже, аналіз зарубіжного досвіду аудиту кредитних операцій є корисним через декілька причин. По-перше, це дає змогу отримати готове рішення без здійснення значних витрат на його розробку й апробацію. По-друге, є можливість, окрім позитивного результату від реалізації рішення, оцінити побічні, негативні ефекти і завчасно продумати заходи по їх мінімізації у вітчизняній практиці.

Список літератури:

1. Zaleska M. Podręcznik inspekcji na miejscu. Narodowy Bank Polski. Generalny Inspektorat Nadzoru Bankowego NBP Adekwatność kapitału Fundusze własne. Warszawa, 2011. – 164 с.
2. Misińska D. Metodologia kontroli wewnętrznej w bankach. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2012. – 342 с.
3. Agnieszka Jans, Radosław Kałużnu. Audyt wewnętrzny i audyt zewnętrzny w banku. Akademia Ekonomiczna w Poznaniu. Poznań, 2012. – 168 с.
4. Ширинская Е.Б. Операции коммерческих банков: отечественный и зарубежный опыт / Е.Б. Ширинская. – М. : Финансы и статистика, 2008. – 407 с.
5. Сабліна Н.В. Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду здійснення кредитних операцій банку / Н.В. Сабліна // Бізнес Інформ, 2012. – № 7. – С. 136–138.

Стахов О. Я.

Львовский институт Университета банковского дела

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА КРЕДИТНЫХ ОПЕРАЦИЙ

Резюме

Рассмотрены особенности внутреннего аудита кредитных операций некоторых стран Европы. Выделены задачи аудита и содержание этапов аудиторской проверки, разработаны рекомендации по совершенствованию методики аудита кредитных операций для украинских банков.

Ключевые слова: банк, кредитные операции, аудит, внутрибанковский аудит.

Stakhiv O. Ya.

Lviv Institute of Banking University

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN IMPLEMENTATION OF INTERNAL AUDIT OF CREDIT OPERATIONS

Summary

The article considers the peculiarities of the internal audit of credit operations in some countries of Europe. Selected tasks of the audit and the content of the stages of the audit, worked out recommendations for improvement of the methodology of audit of credit operations for Ukrainian banks.

Key words: bank, credit operations, audit, internal audit.